

Trisdešimtieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2018 m. birželio 8 d.

Nr. 21 (1283)

„Vesna“ ne visada reiškia „Pavasari“

1948 metų gegužę, kaip ir kasmet, gamta šventė savo didžių prisikėlimą – pavasarį. Gegužė Lietuvoje – pats gražumas, ir pats darbymetis kaimė. Apie tai ne iš rūpesčio padėti, bet iš kėslų pasinaudoti tuo metu galvojo ir okupacijos centras, planuodamas tūkstančiams lietuvių kitokį pavasarį: gyvulinuose vagonus, pakeles nusėjant tokios „ekskursijos“ neatlaikiusių kapais, paženklintą alkiu ir troškuli, speigais ir nepakeliamu, vergišku darbu. Oficialiai ši bolševikų operacija vadinosi „Vesna“ („Pavasaris“), prasidėjo ji 22-ąją 4-ą valandą ryto ir baigėsi 23-iosios vakarą. Tai buvo pats didžiausias Lietuvos gyventojų trémimas, kuriam vykdyti buvo numatyta 1500 vagonų, talpinančiu po 24 žmones. I tremtinių sąrašus buvo įtraukti ne tik rezistentai, jų rėmėjai ar šeimų nariai, bet ir i kolklius stoti nepanorėjė paprasti kaimo ūkininkai. Archyviniai šaltiniai duomenimis, iš viso 56 718 asmenų.

Kada gegužės trémimams buvo pradėta ruoštis – galima diskutuoti. Nelygu ką rinksimės kaip atskaitos tašką. Nutarimas „Dėl priemonių ryšium su banditų ir banditų pagalbininkų buožių šeimų iškeldinimu“ visiškai slaptai priimtas Lietuvos SSR Ministrų Tarybos ir Lietuvos KP(b) Centro komiteto 1948 metų gegužės 18 dieną, tačiau priimtas remiantis SSRS Ministrų Tarybos 1948 metų vasario 21 dienos nutarimu. Tremtinių normos irgi nustatytos Maskvoje. Šios siaubo nakties iš-

vakarėse į Lietuvą buvo slapsa permesta apie 40 tūkstančių pasienio ir vidaus kariuomenės karių, sovietinių-partinių aktyvistų, milicijos ir saugumo pareigūnų, stribų. Kiekvienam tremiamam civiliam gyventojui, išskaitant senolius ir vaikus, teko po vieną ginkluotą pareigūną ar kariški. Jų pastangomis 1948 metų gegužės 22–23 dienomis iš Lietuvos išjudėjo 30 ešelonų, kuriuos sudarė 1786 vagonai – per du šimtus vagonų daugiau nei buvo planuota (sovietai mėgo išpirėjimuis vykdyti „virš plano“...).

Po trémimo LKP(b) CK biuro priimtame nutarime (pasiraše Antanas Sniečkus) pažymėta, jog operacija buvo puikiai atlikta, o svarbiausia – tuo Lietuvos respublikai suteikta didelė pagalba: „Pagarėjo politinė padėtis, ypač kaimė“. Nenuostabu, kad po tokio vertinimo Lietuvos dar lauks kitos trémimų bangos, kitos „pagalbos“ pavadinimais „Prīboj“ (1949 metų kovo 25–28 dienomis), „Osen“ (1951 metų spalio 2–3 dienomis). Siu tremčių pasekmes tebejaučiam ir mes, mūsų karta, ir dar ilgai jausim, nes trémimų tikslai buvo labai

konkrečūs: sunaikinti pačius aktyviausių, intelektualiausius, patriotiškiausius tautos sūnus ir dukras, išauginti likusių masę ir priversti ją paklusti bet kokiam diktatui iš Centro. Gal dėl to Centras, nesvarbu koks ir kur, mums vis dar tebedaro išpūdį...

Būtent apie operacijos „Vesna“ aukas, trémimų padarinius ir uždavinius dabarties kartai buvo kalbama minint 70-ąsias trémimų metines. Ta proga Vilniaus Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčioje buvo aukojuamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius trem-

tinius, o po pamaldų visi gausiu būriu susirinko prie paminklo sovietinės okupacijos aukoms atminti, kad dar kartą pagerbtų likimo brolius ir seseris. Renginio organizatoriai – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Vilniaus skyrius. Sugiedojus Lietuvos himną, tylos minute pagerbus šios dienos nesulaukusius, renginį vedės tremtinys Petras Musteikis vieną po kito kvietė kalbėtojus. Intarpuse dainavo tautinės dainos ansamblis „Volungė“.

(keliamo į 2 psl.)

LGGRTC generalinė direktoriė Birutė Burauskaitė pristatė knygą „Didžiosios tremtys. Buriatija. 1948 m.“

Trémimo „Vesna“ 70-osios metinės paminėtos Vilniuje, prie paminklo sovietinės okupacijos aukoms atminti

Negyjanti žaizda

Gegužės 23 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga paminėjo trémimo „Vesna“ 70-ąsias metines.

Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje buvo aukojuamos šv. Mišios už grįžusius ir negrįžusius tremtinius. Padėta gėlių prie Laisvės paminklo ir Nežinomo kareivio kapo.

Kauno igulos karininkų ramovėje

buvo surengta konferencija „Negyjanti žaizda“. Minėjimo dalyvius pasveikino Generolo Povilo Plechavičiaus kadetų ansamblis „Kadetai“. Išsaugoti istorinę atmintį ir ją perduoti jaunajai kartai rango LPCTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas, tarybos pirmininkė Vincentė Vaidevutė Margevičienė, Kauno filialo pirmininkas Vladas Sungaila. 95-

ojos gimtadienio proga pasveikintas partizanas dim. mjr. Vytautas Balsys prisiminė: „Kai 1944 metais sovietinis okupantas paskelbė mobilizaciją į savo kariuomenę, mūsų jaunimas atsidūrė kryžkelėje. Ir kai 1945 metais Europa šventė Antrojo pasaulinio karo pabaigą, Lietuvė liejosi kraujas, vyko karas po karo.“ LGGRTC generalinė direktorė

Teresė Birutė Burauskaitė perskaitė pranešimą „Pavasaris“ 1948 metai: vaikų likimai tremtyje“. Iš 1948 metais ištremtų 40 tūkstančių Lietuvos gyventojų 12 tūkstančių buvo vaikai iki 16 metų. Tremtyje mirė apie 15 procentų vaikų, ypač pirmaisiais tremties metais, kūdikių mirtingumas siekė iki 60 procentų.

(keliamo į 4 psl.)

Dėmesio!

Birželio 16 d. (šeštadienį) Šilalėje vyks XIV respublikinė politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventė „Leiskit į tévynę“.

12 val. šv. Mišios už gyvus ir mirusius politinius kalinius ir tremtinius Šilalės miesto Lietuvos partizanų kapinėse (Šilo ir Nepriklausomybės gatvių sankryža).

13 val. šventės dalyvių eisena į Šilalės miesto pušyno estradą.

14 val. dainų ir poezijos šventė „Leiskit į tévynę“ Šilalės miesto pušyno estradoje.

Dalyvaus 31 buvusių tremtinių ir politinių kalinių choras iš visos Lietuvos, Lietuvos kariuomenės Karinių jūrų pajėgų pučiamųjų orkestras, operos solistas Liudas Mikalauskas, Šilalės rajono savivaldybės kultūros centro liaudiškų šokių kolektyvai „Mainytinis“, „Laukiva“, „Kadagys“. Šventės vedėja Virginija Kochanskytė.

Organizatoriai: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, Šilalės rajono savivaldybė. Rengėjas Šilalės rajono savivaldybės kultūros centras.

Konferencijos dalyvių pasveikino LPCTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas

Amalas skrodė tamsią naktį, kai išėjome ieškoti tautos laisvės

Minime Lietuvos Persitvarkymo Sajūdžio Kauno iniciatyvinės grupės 30-mečio jubilieju. Tada Architektų namuose buvo įkurtas ir klubas „Tremtinys“, vėliau tapęs Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga (LPKTS).

Sajūdžio preliudija

Bolševikinės imperijos gelbėjimas. Bolševikinės ekonomikos, kuri vadovavosi V. Lenino, tapusio Rusijos bei Sovietų sąjungos stabu, samprata avantiūriškai nutolusia net nuo K. Markso „Kapitalo“, krizė privertė valstybės vedlius ieškoti išeicių bolševikinės Rusijos imperijos gelbėjimui. Jau nebuvo galima gelbėti ekonomikos vergų, kuriais buvo parversta liaudis po tariama proletariato vieybės uždanga, nenašiu katorginiu darbu, keičiant vieną asmens kultą kitu paminketo stabo šeselyje: J. Stalino N. Chruščiovu, L. Brežnevui, Černenka, Andropovu ar M. Gorbačiovu. Pastarasis eruditas suprato, kad ne dogmomis, pavadintomis stagnacija, galima gelbėti ekonomiką, tuo pačiu bolševikinę imperiją, bet atsiveriant prieš turtingajį demokratinių pasaulių, bendraujant su juo, stabdant didžiųjų lėšų reikalaujančias ginklavimosi varžybas ir prašant reikalangių ekonominės paramos. Ginkluotei didžiulės lėšos reikalangos ne tik naujomis naikinimo technologijoms kurti, bet ir esamų funkcionalumo palaikymui.

Šaltojo karo pabaiga

Sovietų propaganda skelbė šaltojo karo pradininku V. Čerčili, kuris Fultonė, JAV, pranešė apie Sovietų sąjungos nevykdumus išspareigojimus sąjungininkams. Faktiškai juo buvo J. Stalinas. Jis nesilaikė net Jaltos susitarimo. Dėl to 1945 metais, likus apie 10 dienų iki mirties, Ruzveltas priekaištavo J. Stalinui, o likus tik dvieim dieynomis iki mirties, jis rašė V. Čerčiliui: „Mums reikės labai kruopščiai apsvarstyti Stalino požiūrį ir kokių prieponių dėl to turime imtis“.

J. Stalinas norėjo po karo taip pat prie jau turimų išskolinimų gauti papildomą JAV daugiamilijoninę dolerių paskolą, o, jos negavus, savo piliečiams buvo aiškinama, kad Sovietų sąjunga kare krauju sumokėjo už paskolą. Jis nesubėjo vykdyti ir kitą susitarimą – išvesti kariuomenę iš Irano, kaip buvo sutarta Potsdame. Ją naudojo Azerbaidžano autonominės respublikos įkūrimui perversmo būdu Irane, kaip buvo išjungtos Baltijos valstybės 1940-aisiais. Taip norėjo išgyti teisių, išgaunant nafą Irano šiaurėje.

M. Gorbačiovas suprato, kad šaltojo karo nebaigus, Didžiojo septyneto paramos nesulauks.

M. Gorbačiovovo „perestrojka“ (persistvarkymas)

Didysis septynetas pažadėjo ekonominę paramą, jei bus laikomasi tarpautinių susitarimų ir nusiginklavimo, kurio vykdymą geriausiai galima kontroliuoti ne iš išorės, o iš vidaus – piliečių aktyvumu bei opozicija. Reikjavike R. Reiganas paaiškino M. Gorbačiovui, kad JAV elektronika leidžia atskirti sovietų propagandinius karinius blefus. Paaiškino, kad Vakarai išpažįsta demokratines vertėbes, kurios grindžiamos viešumu, neleidžia primesti santvarkos ar jos keisti jėga, bet ir kita šalis negali spręsti santykį su valstybėmis karine jėga ir pralietu krauju, kaip buvo Vengrijoje 1956-aisiais ar Čekoslovakijoje 1968-aisiais. Čia M. Gorbačiovas pagyvėjęs paaiškino, kad su draugiškomis valstybėmis, kurios dar ir broliškos yra, nespręs santykį kariniu kruvinu būdu. Su tokiu nusiteikimu 1988 metais išleido traktatą „Persitvarkymas ir naujas mąstymas mūsų šalai ir visam pasaule“.

Savotiškas „Urbi et Orbi“ (Miestui ir pasaule), kurį per šv. Velykas skelbia Šv. Tėvas – Romos popiežius. Taip jis gelbėjo imperiją, išlaikant jos vientisumą, socialistinių bloką, Varšuvos sutar-

tę, atitolinant Vokietijos suvienijimo klausimą „Glasnost“ (viešumo) ir „perestrojka“ architektu pasiskyrė ambasadorių Kanadoje Aleksandru Jakovlevą, paskirdamas antru asmeniu po savęs – komunistų partijos ideologijos sekretoriumi. Jis kare buvo dukart sužeistas taip sunkiai, kad liko šlubas viam gyvenimui. Buvo apdovanotas aukščiausiais Raudonosios armijos ordinais ir medaliais, bet matydamas pokariožmonių dramą, partijos ideologijų propagandą pavadino akivaizdžiu melu.

Pastabesniu „Perestrojka“ traktato nagrinėtojui atsiskleidė pridengtas, bet akivaizdus atsisakymas bolševikinės ekonomikos sampratos: pabrėžiamas pelno skaičiavimo būtinumas, kritinis bendrosios produkcijos vertinimas (rus. „valovaja produkcija“). Bolševikų politinės ekonomikos mokslo ašikino, kad kapitalizmo pagrindinis ekonomikos dėsnis yra pelnas, o socializmo – darbo našumas. Kuo jis skaičiuojamas, patyssio mokslo sumanytojai negalėjo suvokti. Juk naujos technologijos iš esmės gali pakeisti darbo našumą. Buvo prekinė ir bendroji (valovaja) produkcija. Pastaroji galėjo kaupti neparduodamą produkciją arba jos dalis. Buvo aiškinama, kad kapitalizmas negamina „i lentyną“ – neparduodamo gaminio, todėl yra bedarbystė. O socializme gaminama „i lentyną“ – duotu momentu nepaklausiai produkcija, todėl néra bedarbystės. Praktiskai, „perestrojka“ – atsisakymas socializmo ir grįžimas į kapitalizmą, tai – socialdemokratinė programa, prisidengiant stabu Leninu. Daug kartų pabrėžiamama, kad ir Leninas naudojo ekonominio socializtinio nuosmukio metais NEP (novaja ekonomičeskaja politika – nauja ekonominė politika). Visi raudonosios imperijos vadai skelbési tikraisais leniniečiais. Stalino memorialiniame muziejuje Gori jis save įvardija „tiktais Lenino mokiniai“. Taip darė N. Chruščiovas, pasmerkęs Stalino asmens kul-

tą, o L. Brežnevas – N. Chruščiovą. Ir „perestrojka“ traktatui tai būdinga. Galima manyt – iš baimės, kad nesukiršintų raudonosios imperijos dogmatikų, V. Leninas minimas dažniau negu yra traktato puslapių.

Kultūros fondas

Ji galima vadinti viena pirmųjų „perestrojka“ praktinio pilietiškumo pasireiškimo kregžde. Įkurtas Maskvoje 1986 metų lapkričio 12 dieną. Fondo rėmėjai įkūrė „Memorialą“, nagrinėjantį bolševikų genocidą. 1987 metų balandžio 3 dieną Vilniuje įsteigta Tarybinių kultūros fondo Lietuvos skyrius, vėliau tapęs Lietuvos kultūros fondu. Jodevizas – atrasti, išsaugoti, gausinti mūsų tėvynės kultūros vertėbes. Tai buvo vienuomeninė organizacija, neturinti formalios narystės. Bet ją sekė baikšti komunisto akis. 1987 metų birželio 22 dieną Lietuvos komunistų partijos centro komiteto biuras svarstė Fondovadovo kandidatūrą. Pirmasis sekretorius Petras Griškevičius nurodė, kad Fonda netaptu antityriniu, nebūtų grąžinami seni vietovardžiai, kaip „Pergalėje“ Justinas Marcinkevičius ir Marcelijus Martynaitis skelbia, kad reikia atstatyti visa sena. Nors iš Č. Kudabos tokio pažado nesulaukė, ji patvirtino Fondo pirmininku. Kolaborantinė valdžia nepasitikėjo neformaliais dariniais. Juos trikdė SSRS kultūros fondo pirmininko akademiko Dmitrijaus Lichačiovo pavardė. Todėl drausti juos bijojo. Nežinojo, kokie M. Gorbačiovu užmojai su „perestrojka“ ir „glasnost““. Buvo gautas Maskvos nurodymas leisti partinių organizacijų kritikavimą – rodyti vidinę oponentiją ir piliečių aktyvumą, kaip reikalavo ekonominės pagalbos teikėjai. Pasipylė esamą padėtį – ekonominę, teisėsaugą ir valdžią – kritikuojančios publikacijos „Literaturnaja gazeta“, „Argumenty i fakty“, taip pat „Komjaunimo tiesoje“, „Šluotoje“ ir net „Komuniste“.

(keliamo į 7 psl.)

„Vesna“ ne visada reiškia „Pavasarį“

(atkelta iš 1 psl.)

Paprastai minėjimuose kalbas sako svečiai. Šiuokart svečiai buvo arba iš tremtinii – tremtinii vaikas, buožiukas, kaip pats apie save kūrė yra sakės, Lietuvos Seimo narys Juozas Olekas, jo kolega Žygimantas Pavilionis, prisistatęs kaip tremtinio anūkas (jo senelis iš motinos pusės, Vladas Fedotatas-Sipavičius (Sipaitis), žymus tarpukario Kauno dramos teatro vadovas, režisierius, aktorius, baleto šokėjas, sovietmečiu išgyveno tremtį), arba glaudžiai susiję su jais savo interesais ir veiklomis (LR Seimo narys Audronius Ažubalis, LR Seimo narys istorikas Arvydas Anušauskas, projekto „Misija Sibiras“ koordinatore Raminta Keželytė). Nedaugdžiaudami visi kalbėjusieji stengėsi išryškinti vieną ar kitą su trėmimais ar su nūdiena susijusį aspektą. J. Olekas savo kalbą pradėjo nuo žodžių „Pavasaris“ ir „Vesna“ semantikos. „Vesna“, pasak jo, yra ne tai, ką mes suprantam kaip pavasarį. „Vesna“ – tai dešimtys speiguotų žiemų su stingstan-

čiais kūnais, kuriuos ne visada net buvo įmanoma tinkamai palaidoti, tai kankinantis alkis ir sunkus darbas. Tai žodis, kurio negalima versti į lietuvių kalbą. Tačiau kaip tik dėl to turime mokėti džiaugtis – kad ištvėrėm, kad laisvi esam, kad galime apie tai liudyti savo vaikams ir pasaulei. O liudyti – privalet.

A. Ažubalis ragino nesiduoti užliūliuojamiems oficialiomis kalbomis, kad rūpinamasi kovotojų už laisvę atminimu, atkreipdamas dėmesį, jog su šiuo atminimu tampriais saitais susijusi Lukiskių aikštė, joje vykstančios pertvaros, nes tariamas atminimo jamžinimas tėra tik visiškas valdžios institucijų nesiskaitymas su tautos valia. Jei norime, kad būtų atsižvelgiama į žmonių interesus, patys turime būti aktyvūs. Ištisomis šeimomis. Ir mokėti reikalauti bei ginti savo tiesą. Šias mintis savotiškai pratęsė Ž. Pavilionis: „Tai, kas čia vyko, yra mūsų istorija. Blogis niekur nedingo, jis tik tapo gudresnis, rafinutesnis, ir mes turime kovoti su juo. Kovoti ne tik čia, Lietuvoje, bet ir su jo ap-

reiškomis kaimyninėse valstybėse.“

Istorikas A. Anušauskas pasidalijo keliomis trumpomis tremtinii istorijomis ir skaičiais, – tuo, ką sunku suklasoti. Nors klastojama – buvo. Buvo skelbiama, kad tremtinius tremties vietose tenyksčiai gyventojai pasitikdavę su orkestru ir vaišėmis, kad vaikai gaudavę pieno... Tačiau buvo slepiama, kad net 1953-aisiais, kai daugybė tremtinų buvo paleidžiami namo, lietuvių, latvių, estų, inguų, Krymo totorių buvo nutarta neišleisti. Vien tautybė reiškė nusikaltimą. Dėl tvirtybės. Dėl laisvos dviasios. Dėl stiprios tautinės savimonės.

Jauniausioji viešnia – Raminta Keželytė pastebėjo, kad nors jos tėvų šeimos tremtis nepalietė, ji palietė visą taučią, tad jai kaip ir daugeliui jaunuolių žmonių svarbu prisidėti prie šios skausmingos istorijos atminties išsaugojimo. Džiugi žinia pesimistiškai vertinančiems jaunimą: vien šių metų ekspedicijoje „Misija Sibiras“ panoro dalyvauti apie tūkstantis jaunuolių. Tieki, žinoma, neišvyks, kelias praėjė atranką, ta-

čiau, jei žmogui kyla noras skirti laiką tokiai nelengvai veiklai, jis bus aktyvus ir kitais aspektais.

Bet kokių sukaktuvių didžiausias iprasminimas – konkretūs darbai. Tokių konkretų darbų – naujausią tremtinį atsiminimų rinkinį „Didžiosios tremtys. Buriatija. 1948 m.“ – pristatė Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinė direktoriė Teresė Birutė Burauskaitė, pakvietusi visus, kas dar néra užrašę savo atsiminimų, suskubti tai padaryti, kad nieko nepaliktume užmarščiai. Tiesa, keletas tokų atsiminimų nuskambėjo čia pat iš renginyje dalyvavusių tremtinų Stasės Malinauskienės, Mamerto Kukčikaičio lūpų, tačiau užduotis – rašyti patiem, užrašyti iš tų, kuriems jau gal per sunku imtis plunksnos, liko. Kaip liko ir prisakymai neužmiršti istorijos bei liudyti pasaulei mūsų tautos stiprybę. Ne tik žodžiai liudyti, ne tik minėjimais, bet daug rimčiau – darbais. Pačia savo laikysena liudyti laisvės vertą tauta.

Laima ARNATKEVIČIŪTĖ

Įvykiai, komentarai

„Valstiečių“ pastangos sunaikinti konservatorius

Reikia kokio nors visuomenė sukrečiančio skandalo! Ne – nesantuokinių ryšiai, pasinaudojimas tarnybine padėtimi, machinacijos vykdant koki nors europinėmis lėšomis finansuojamą projektą ir panašūs kasdieniniai menkiniekiai čia kažin ar tiks, negana to, konservatoriams nelabai ką iš šio arsenalo priklijuosis, – kasėsi pakaušius LVŽS strategai (kur jie tuos pakaušius kasėsi – Naisiuose ar Kremluje, klausimas antraeilis). Be to, neblogai būtų du zuikius nušauti: ir konservatorius sudoroti, ir save nuo atsakomybės už Lietuvos įstatymų apėjimą išsukti. Konservatorius reikia bet kokia kaina patraukti iš politinio lauko, geriausia būtų išvis izoliuoti kur nors Pravieniškėse. Antraip nežinia, ką Šeimininkas gali padaryti – primins ir trąšas, ir traktorių su kombainais. Bingo! Yra šis tas sukaupta apie neteisėtą verslo ir interesų grupių veiklą, imam ir paleidžiamą į apyvartą, svarbiausia, kad viską ant konservatorių nurašytį pavyktų!

Tokios sąmokslo teorijos ateina į galvą, stebint „valstiečių žaluijų“ karą prieš konservatorius. Taip taip, būtent karą prieš konservatorius, tiksliau Tėvynės sajungą. Nebūkite naivūs, jiems nerūpi kova su korupcija, su oligarchų veikla užvaldant valstybę, nes... jie patys lygiai tokie pat. Jiems rūpi užčiaupti Tėvynės sajungą, nes ši politinė jėga kelia grėsmę ir partijos lyderiui ponui Karbauskui, ir Kremlui. Todėl matome cinišką nesiskaitymą su demokratijos principais parlamentiniame darbe (sutikite, politinių oponentų mūsų Seimo nariai niekada nemylėjo, bet tokio nesiskaitymo su opozicija, kokių demonstruoja dabartinė valdančioji dauguma, dar neteko matyti!). Vienas iš pavyzdžių – A. Širinskienės iniciatyva iš A. Skardžiaus apkaltos išmesti Andrių Kubilių. Pretekstas melagingas, ir A. Širinskienė tai žino, bet, kaip sakoma, tikslas pateisina priemones. Todėl A. Kubilius išmetamas. A. Širinskienė, žinoma, nepasakė, kad jai svarbu išsukti nuo apkaltos A. Skardžių, neatkreipiant visuomenės dėmesio (matyt, „valstiečiai“ pasimokė iš M. Basčio istorijos – nesitinkėjo tokios pasipiktinusios visuomenės reakcijos, todėl M. Bastę teko patraukti), be to, kol visuomenė išpūstomis iš nuostabos akimis stebi Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetą (NSGK) tyrimą dėl „MG Baltic“ veiklos, gal

opoziciją pavyks galutinai užčiaupi, kad ji nekiuksėtu apie „Agrokoncerną“... Žinoma, ir Prezidento rinkimai ne už kalnų, tad pasistengti verta.

Mane tik domina klausimas, kuo čia dėtas A. Kubilius, kad valstiečiai ji taip pjaute pjauna? Jei dėl kitamet vyksiančių prezidento rinkimų, tai neįtikėtina – A. Kubilius tikrai nesiruošia kandidatuoti (tik pamisės žmogus drįstų teigti, kad A. Kubilius turi realių šansų laimėti tokius rinkimus). Vadinas, yra kitų priežasčių. Viena, spėčiau, yra A. Kubiliaus veikla Lietuvai grumiantis dėl energetinio nepriklausomumo nuo Rusijos ir Astravo AE, kita, anot Rasos Juknevičienės, A. Kubiliaus veikla padedant Ukrainai spręsti ekonomines problemas (turbūt girdėjote apie A. Kubiliaus „Maršalo planą“ Ukrainai?).

Turint pastaruošius spėjimus omenyje, „valstiečių“ pastangos sunaikinti konservatorius ir ypač A. Kubilių vienai suprantamos. Ir vis dėlto stebina „valstiečių“ atkaklumas – nors tyrimas, anot komisijos baigtas, išvados aiškios ir jau paviešintos (beliko jas patvirtinti Seimui), vis tiek bandoma įteigti, kad kalti... konservatoriai. Net meluojant ir neraudonuojant! Tą akivaizdžiai išvydome pirmadienio „Dėmesio centre“, kur LVŽS atstovas Dainius Gaižauskas melavo apie tariamą konservatorių dalyvavimą „MG Baltic“ veikloje. Laidoje dalyvavusiai R. Juknevičienei sunkiai sekési neprarasti realybės jausmo, nes toks bukas melas pribloktų bet ką. Net J. Olekas galvą kraipė, negalėdamas atsistebeti „valstiečio“ begediškumu taip meluoti, ir priminė, kad „MG Baltic“ 2017 metais stengėsi, kad Seime išliktų valdančioji dauguma. (Tiesą sakant, šikart D. Gaižauskas pranoko Petrą Gražulį, kurio vieintelė pareiga Seime būdavo TS-LKD antpuoliai.) Dar prieš tai socialiniame tinkle „Facebook“ R. Juknevičienė rašė: „Stebiu organizuotą, bet nervingą valstiečių isteriją prieš konservatorius dėl NSGK išviešintos tarnybų medžiagos ir toliau šypsausi. Pasakykit man, ar yra skirtumas, kai algą būsimam premjerui moka ne „MG Baltic koncernas“, o „Agrokoncernas“? Ir dar. Kuo skiriasi „MG Baltic“ ryšiai su „Rosatom“ dukterine bendrove NUKEM nuo „Agrokoncerno“ verslo ryšių su „Rostselmash“, kuris, beje, finansavo Krymo aneksijos hibridines

atakas? Kol kas tik tuo, kad pirmasis ryšys yra pripažintas grėsme valstybei.“

NSGK atliekamo tyrimo metu išryškėjo „Rosatom“ dukterinės bendrovės NUKEM veikla žlugdant Lietuvos energetinio nepriklausomumo siekius. Paaiškėjo, kad Kremlis į veiksmą metė ne tik „vietines pajėgas“ Lietuvoje, bet ir nemažai padirbėjo Europos Sąjungos institucijose, kad užsitikritų paramą. Štai ką teigia NSGK narys konservatorius Arvydas Anušauskas: „Tiesą sakant, tai stipriau sia tyrimo dalis – atskleista europinė lobistinė sistema, kai net už nepadarytus darbus buvo reikalaujama mokėti europinius pinigus. Energetikos ministrerijos pasipriešinimas buvo palaužtas, tačiau NUKEM vis dėlto turėjo pradeti dirbtį darbus, už kuriuos jau iki 2009 metų buvo sumokėti pinigai. Jūs, žinoma, turite teisę paklausti, o kur tuo metu buvo Karbauskis su valstiečiais? Organizavo referendumą prieš japonų technologijų ir kapitalo atėjimą į branduolinę energetiką!“

Užbėgant už akių melagiams, kad, girdi, „konservatoriai nenorėjo šio tyrimo“, galima pacituoti žmogų, kuris tapo tikru „valstiečių“ taikiniu – tai Andrius Kubilius: „15min.lt“ skelbia mano liudijimų NSGK tyrimui aprašymą. Gaila, kad ne visą stenogramą, nes iš atskirų epizodų aprašymo negalima pajausti viso konteksto. Bet vis tiek yra gerai, nes kalbėdamas komitete turėjau galimybę pirmą kartą pateikti platinę kontekstą, kokias reformas ir kokiomis aplinkybėmis mes jas įgyvendiname 2008–2012 metais, su kokiais „Rosatom“, „Gazprom“ ir jų partnerių Lietuvoje spaudimais susidūrėme ir atlaikėme, bei kaip „Rosatom“ laimėjo geopolitinį mūšį prieš VAE ir kas jiems Lietuvoje garsiuoju 2012 metų referendumu padėjo ši mūši laimeti.

NSGK tyrimas (ypač prie jo pridėjus ir ankstesnį M. Basčio veiklos tyrimą) yra naudingas bent tuo, kad pateikia pakankamai plačią panoramą ir svarbią faktologiją: kas ir kaip elgesi svarbių valstybės gyvenimo iššūkių akivaizdoje.

Ir štai tokioje panoramaje paaikėja paprasta tiesa: Tėvynės sajunga gali ramiai sąžinė pasakyti – mes stovėjome teisingoje pusėje. Stovėjome sąžiningai ir dažnai vieni.

Toks paveikslas nėrin Ramūnā. Ypač tai, kad jam labai dažnai išeida-

vo atsidurti kitoje pusėje. Norėčiau tikėtis, kad kada nors galėsime paskaiti ir jo liudijimų stenogramą, pavyzdžiui, apie tai, kaip jam 2013 metais iš Kremliai artimo oligarcho pavyko perimti teisę pardavinėti „Rostselmash“ kombainus Lietuvos. Ir kiek tai susiję su tuo, kad „Rosatom“ ir Karbauskis buvo toje pačioje pusėje 2012 metais, referendumu stabdydami VAE projektą. Iš šiuos klausimus komitetas neišdrįso ieškoti atsakymo, bet dėl to tie neatsakyti klausimai darosi tik dar skaudesni ir pavoingesni Ramūnui.

NSGK tyrimas yra iškalbingas liudijimas istorijai ne tik tuo, ką ištyrė ir nustatė, bet ir tuo, ko komitetas nenorėjo tirti ir ko nenorėjo pasakyti“.

Tai štai, mieli tautiečiai, kam reikalingas NSGK tyrimas Karbauskio valstiečių akimis. Na, o pabaigai – linksmesnis akordas iš kitos operos, tačiau labai daug pasakantis apie valdančiąją daugumą. Tai Jurgio Razmos pastebėjimas: „Žalieji valstiečiai“ toliau dubliuoja mūsų projektus. Gegužės 29 dieną įregistruavau Miškų įstatymo pataisą, kuria siūlau iki 1000 hektarų riboti vienam savininkui priklausančio miško plotą. Ir štai po trijų dienų „Žalieji valstiečiai“ atstovai įregistruoja identišką įstatymo projektą, tik čia siūloma jau didesnė – 1500 hektarų riba. Tokiai atvejai korektiškiai būtų registruoti pasiūlymą jau įregistruotam mano projektui. Ir tai nebe pirmas atvejis, kai „Žalieji valstiečiai“ atstovai įregistruoja projektus, tapačius opozicijos Seimo narių įregistruotiems projektams. Panašiai buvo atsitikę su A. Matulio projektu, leidžiančiu ligoninėms gauti vaistus su aprašymais nevalstybine kalba. Tolimesnį veikimą galima numatyti: Seime leidžiama pateikti abu projektus, po to balsuojant opozicijos atstovų projektas atmetamas, o savam valdančioji dauguma pritaria ir toliau jį svarsto ir priima. Tad Seimo statistikoje lieka valdančiųjų priimtas projektas, o opoziciją galima kritikuoti, kad neparengia gerų projektų, kuriuos būtų galima priimti. Bet šiuo atveju man ta statistika – antraeilis dalykas, svarbu, kad valdančiųjų atstovai taip pat parodė, jog pasisako už vieno savininko valdomo miško ploto ribojimą, todėl didesnė tikimybė, kad kažkoks ribojimas bus priimtas.“

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Rekordinės BALTOPS pratybos – patikimai kolektyvinei gynybai

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė iš JAV desantinio laivo „Oak Hill“ Baltijos jūroje stebėjo karines jūrų pratybas „BALTOPS 18“. Šalies vadovė taip pat regiono gynybos stiprinimo klausimus aptarė su pratyboms vadovaujančia JAV 6-osios flotilės Europoje vade viceadmirole Lisa Franchetti.

„BALTOPS 18“ tikslas – tinkamai pasirengti galimoms krizėms Baltijos jūros regione ir užtikrinti greitą sajungininkų pastiprinimą, karių paramą iš jūros bei oro. Šiemet šios pratybos ap-

ima visą Baltijos jūrą, Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Suomijos ir Švedijos oro erdvę. Tai rekordinio dydžio pratybos, prie kurių prisijungė praktiškai visos NATO sajungininkės, taip pat Suomija ir Švedija. Iš viso pratybose dalyvauja apie 50 karo laivų, 60 orlaivių ir 5000 karių iš 22 valstybių.

Šalies vadovės teigimu, Baltijos jūroje didėjant Rusijos kariniams aktyvumui, JAV ir kitų NATO valstybių būvimas bei parama turīvatingą vaidmenį regiono saugumui ir atgrasymui. Šiuo metu vykstančios didžiausios na-

cionalinės pratybos atkurtos Lietuvos istorijoje, aktyvus sajungininkų įsitrukimas į regiono gynybą demonstruoja vieningą ryžtą bendromis jėgomis atremti bet kokias grėsmes. Tai labai svarbi žinia Lietuvos žmonėms – mes esame galingiausio karinio Aljanso pasaulyje dalis ir esant reikalui ginsimės kartu.

Per pratybas išbandyti gynybiniai kariniai scenarijai, kurie agresijos atveju padėtų įveikti galimą Baltijos ir Šiaurės šalių izoliaciją bei užtikrintų, kad sajungininkų parama atvyktų operatyviai. Taip pat stiprinama sajungininkų sąvei-

ka su NATO partnerėmis Suomija ir Švedija, gerinami gebėjimai kartu atlikti sudėtingas karines operacijas.

„BALTOPS“ pratybos rengiamos nuo 1971 metų ir yra itin aktualios. Lietuva jose dalyvauja jau 25 metus.

Birželio 1–15 dienomis lygiagrečiai ir koordinuotai taip pat vyksta nacionalinės pratybos „Perkūno griausmas“, Lietuvos specialiųjų operacijų pajėgų pratybos „Liepsnojantis kalavijas“, JAV pratybos „Kardo kirtis“ ir NATO pratybos „Tvirtas kobaltas“. Prezidentės spaudos tarnyba

Paminėtos Antano Lukšos 95-osios gimimo metinės

Gegužės 31 dieną Veiveriuose vyko renginiai, skirti Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui: pažymėtos Lukšų šeimos partizano Antano Lukšos 95-osios gimimo metinės, kartu su Veiverių krašto istorijos muziejaus 10-mečio konferencija.

Šventė prasidėjo šv. Mišiomis Veiverių šv. Liudviko bažnyčioje, kur gausiai susirinko parapijiečiai, giedojo stiprus Punsko lietuvių choras, atvyko moksleiviai ir skautai iš Veiverių Tomo Žilinsko ir Garliavos Juozo Lukšos gimnazijų, svečiai ir buvę tremtiniai iš Kauno ir kitų vietų. Po pamaldų iškilminga eisena pasiekė Veiverių Skausmo kalnelį, kur perlaidoti žuvę to krašto partizanai; centre stovi gražus memorialas. Čia, šalia bendražygį, prieš dvejus metus palaidojome partizaną Antaną Lukšą – paskutinį iš keturių brolių – kovotojų Lukšų. Tėvynės labui skyrusių savo gyvenimą.

Memoriale Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos direktorius Vidmantas Vitkauskas gražiai apibūdino Antano Lukšos, buvusio politinio kalinio, LPKTS įkūrėjo, ilgamečiojos pirmininko, daugybės istorinės atminties paminklų iniciatoriaus, Prienų garbės piliečio, nuveiktus darbus. Sugiedotas Lietuvos himnas, kariai atliko dedikacines salves žuvusių partizanų atminimui. Kalbėjo TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos atstovai Loreta Kalnikaitė, Edvardas Strončikas. Partijos pirmininko Gabrieliaus Landsbergio ir jo pavaduotojos Radvilės Morkū-

Graži Lietuvos partizano sukaktis

Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos vykių minėjimui tėsinys vyko Kauno įgulos karininkų ramovės Kunigaikščių menėje, kurioje Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio štabo viršininkas dim. majoras, buvęs Lietuvos partizanas ir sovietinių lagerių kalinas Vytautas Balsys-Uosis šventė savo 95-erių metų sukaktį. Jubiliatą pagerbti atėjo didelis būrys žmonių. Nuoširdžiai žodžiais ji sveikino iš Panevėžio atvykęs jubiliato bendražygis, LLKS Prezidiumo pirmininkas dim. pulkininkas Jonas Čeponis, LLKS Tarybos nariai, Kovo 11-osios Akto signataras poetas Leonas Milčius, Generolo P. Plechavičiaus rinktinės atstovai, Kauno įgulos kapelionato kapelionas – įgulos bažnyčios rektorius, didelį populiarumą turintis kūnigas majoras Tomas Karklys, Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadadas ats. kapitonas Vytautas Žymančius su šaulių atstovais, knygų leidimo bare dirbantis, įtaigaus žodžio meistras ats. pulkininkas Arūnas Dudavičius, Kauno įgulos karininkų ramovės viršininkas majoras Donatas Mazurkevičius, Kauno rajono savivaldybės atstovai (jubiliatas yra šio rajono Garbės pilietis), žinomas buvęs krepšininkas Gediminas Budnikas, jubiliato krikštavaikiai ir kiti artimieji. Sveikinimo pertraukėlėse savo meninę programą atliko Kauno Juo-

zo Gruodžio konservatorijos mokiniai – skambėjolietai, dainų, smuiko ir fleito skleidžiami muzikos garsai.

Atsakomoje kalboje Vytautas Balsys, padėkojęs visiems susirinkusiems ir pasveikinusiem, prisiminė kai kuriuos savo sükuringo gyvenimo ir partizaninio karopriešsovetinėj okupantų kovos tarpsnius, ragino visada savo namų židiniuose kurstyti neužgesinamą Tėvynės meilės ugnį, visada išlaikyti tautinio orumo, pagarbos savo krašto istorijai, savo tautinei kultūrai jausmą, ragino nesitaikstyti su skleidžiamomis saviplakos, tautinės tapatybės ir patriotizmo neigimo nuotaikomis.

Jubiliatą pagerbimo šventę nuoširdžiu poetišku žodžiu pakiliai vedė įvairių patriotinių renginių organizatorius atsargos majoras Gediminas Reutas.

Zigmas TAMAKAUSKAS

Sveikiname

Gražaus 70-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname ilgametę LPKTS Šiaulių filialo tarybos narę **Virginiją ARLAUSKIENĘ**. Linkime geros sveikatos, daug džiaugsmingų akimirkų, puikios, darbingos nuotaikos. Telydi Jus Dievo palaima.

LPKTS Šiaulių filialas

70-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį tremtinį, ilgametį LPKTS Šiaulių filialo tarybos narį, filialo vėliavininką **Stanislovą DAUGIĄ**. Linkime geros sveikatos, laimės ir dar ilgai garbingai nešti filialo vėliavą. Telaimina Jus Aukščiausiasis.

LPKTS Šiaulių filialas

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname aktyvų LPKTS Telšių filialo narį **Juozapą PUPLAUSKĮ**. Linkime Dievo palaimos, džiaugsmo ir sveikatos, didžios kantrybės ir šviesios vilties. Tegu gyvenimas Jums šypsosi besiskleidžiančiais gelių žiedais ir artimųjų širdžių šiluma!

LPKTS Telšių filialas

Jubiliejinio gimtadienio proga sveikiname LPKTS Rokiškio filialo narius: **Oną MEŠKAUSKAITĘ-DILBIENĘ, Zitą BULOVĀITĒ-GIMBUTIENĘ ir Bronislavą Birutę GURNIKAITĘ – 80-ojo, Juliją MEŠKELĘ, Rimantą ŠABLINSKĄ, Danutę ŠARMANAUSKIENĘ ir Dariją BLAZYTĘ-GIRIŪNIENĘ – 65-ojo.**

Linkime sveikatos, šilumos, ramybės ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Vilniaus skyriaus narius:

Valeriją Genovaitę TRAINIENĘ ir Margaritą Iną STRAŠINSKIENĘ – 80-ojo,

Ramutę PELUCHOVSKAJĄ ir Edvardą STRONČIKĄ – 70-ojo, Petrą ŽILĖNĄ – 60-ojo.

Dėkojame už kiekvieno indėlių į bendrą veiklą, linkime geros sveikatos, ilgų ir prasmingų gyvenimo metų.

LPKTS Vilniaus skyrius

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusias tremties:

Julijoną ANDRIUŠKEVIČIENĘ – 80-ojo,

Oną JANKAUSKIENĘ – 70-ojo.

Linkime sveikatos, ilgų ir prasmingų metų. Lai angelas sargas Jus globoja ir saugo.

LPKTS Jurbarko filialas

Jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Panevėžio filialo narius:

Leontiną VALINTELIENĘ – 85-ojo,

Eleną KRIKŠTANAVIČIENĘ, Alfonsą MEŠKAUSKIENĘ ir Aloyzą LEVICKĄ – 80-ojo,

Vitaliją Veroniką PEČIULIENĘ – 75-ojo.

Linkime sveikatos, vilties, artimųjų šilumos, Dievo palaimos.

LPKTS Panevėžio filialas

Negyjanti žaizda

(atkelta iš 1 psl.)

LPKTS valdybos narys, Kėdainių krašto muziejaus vyr. muziejininkas Vaidas Banys pranešime „Operacija „Vesna“ Lietuvos centrinėje dalyje“ teigė, kad nors trėmimo operacijos tikslas buvo suduoti smūgi partizanų rėmėjams, sunaikinti laisvės kovojo paramos šaltinių, tačiau nemaža dalis Lietuvos gyventojų ištremta tiesiog „profilaktiškai“: vienišos mamos, našlės, senukai, kurių vyrai ar sūnūs jau buvo žuvę. Tai protunesuvokiamas saugumiečių kerštas.

Pranešimą „1948 metai – ypatingas laikotarpis represijų prieš Lietuvą istorijoje“ perskaitė Kauno miesto muziejaus istorikas, Vytauto Didžiojo universiteto doktorantas Simonas Jazavita.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė pristatė neseniai išleistą Stanislovo Abromavičiaus

knygą „Vaikystė Sibiro toliuose“. Ji teigė, kad ši knyga pasieks kiekvieną mokinį, nes jas gaus kiekviena Lietuvos mokykla ir mokyklos biblioteka.

Kauno Juozo Urbšio katalikiškos pagrindinės mokyklos istorijos mokytoja metodininkė Virginija Mikutavičiūtė pasakojo klasėje su mokiniais jau skaičiusi keletą šioje knygoje aprašytų istorijų ir mačiusi, kad vaikus tai paliestė. Ji padėkojo rašytojui ir vienims tremtiniams, papasakojuisems savo istoriją.

Prisinimais pasidalijęs LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas džiaugėsi, kad tremtyje turėjo rūpestingus tėvus ir senelius. Valdybos pirmininkės pavaduotoja ir šios konferencijos organizatorė Ona Tamošaitienė sakė suprantanti, kaip dabartiniam jau nimui sunku suvokti tremties istoriją.

Vesta MILERIENĖ

Neišlaikę bado ir šalčio

1941 metų birželio 14-os ankstų ryta iš Vištiškaičių kaimo buvo tremiama Kavaliūnų šeima: šeimos galva ūkininkas Juozas, gimęs 1885 metais, jo žmona Zuzana, gimusi 1898 metais, vaikai Jonas ir Ramutė. Juozą Naujojoje Vilniuje nuo šeimos atskyrė, vėliau nuteisė ir išvežė į Krasnojarsko krašto lagerius. Sūnus Algimantas tuo metu mokėsi Kybartų gimnazijoje, todėl kurį laiką liko neištremtas. Sužinojęs apie tėvelių ir sesės su broliu tremtį, pats vyko į Vilkaviškio geležinkelio stotį, kur stovėjo tremtinių ešelonas. Pasipraše būti tremiamas su savaisiais. Tad Juozas Kavaliūnas nubildėjo į lagerį, o motiną su vaikais išvežė į Altajaus kraštą...

Sakoma, kad žmogaus gyvenimas margas kaip genys. Tačiau tai tik dalis tiesos, nes jokia filosofija, logika, pašaulio pažinimas ar dar kažkoks mūsų sumanytas mokslas nesudėlios į rēmus suvalkiečio Juozo Kavaliūno ir jo tragiskos šeimos lemties, kai atrodė kovojo už tiesą, kuri iš tikrųjų yra tik nesusipratimas, kai reikia kenteti už tai, ko nesi padarės... Jis visada manė – reikia priešintis blogiui, tamsai, autoritariniams rėžimui, nepaisant to, kur ir kada tai vyktų. Užt-
at teko patirti daug prievartos.

Juozo Kavaliūno brolio Jono sūnus Sigitas Jonas – pirmosios Kauno miesto tarybos (1990–1995) narys, savo giminės istorijos žinovas yra surinkęs medžiagą apie Kavaliūnus. Dar 1989 metais išėjo Kęstučio Pukelio mokytojų istorijų knyga „Leiskit į tévynę“, kuriuoje išspausdinta ir Onos Sinkienės atsiminimai. Juose paliudyta tragiskos Zuzanos Kavaliūnenės ir jos vaikų mirties iš bado prie Laptevų jūros. Stasys Antkevičius, gyvenęs Paežeriuose, tais pačiais metais išleido knygą „Už Uralo žemės galo“, kuriuoje apraše Krasnojarsko lagerį, kur sutiko Juozą Kavaliūną. Sigitas aplankė ir kitus tų šiurpių pokario metų liudininkus, užraše jų atsiminimus. Jų pagalba ir mes atkursime skaudžią šios giminės istoriją.

Iš tolimos praeities

Juozas Kavaliūnas gimė 1885 metų gegužės 17 dieną dabar jau neišlikusiaime Kybartų valsčiaus Sūklelių kaime, Suvalkų gubernijoje, pačiame Lietuvos-Vokietijos pasienyje. Jo tėvų Benediktas ir Petronėlė (Andriukaitytė) ūki nuo Vokietijos skyrė tik nedidelis Širvintos upelis. Gal todėl valsčiuje didžioji gyventojų dauguma buvo lietuvių, penktadalis – vokiečiai, žydų beveik nebuvo.

Kavaliūnų šeimoje be vyriausiojo Juozo augo sūnūs Jonas ir Jurgis bei dukra Onutė. Sako, tėvai dukrą šiek tiek lepindavo, tačiau sūnūs jau nuo saulės patekėjimo buvo siunčiami į darbus. Mat, jie be ūkio dar turėjo ir vėjo malūną, kuris dirbdavo dažniausiai naktimis. Tad sūnumas po naktinio darbo malūne tek davano dar eiti į laukus... Kadangi arti mokyklos nebuvo, tai Kavaliūnų vaikus dar lietuviškos spaudos draudimo metais mokė daraktoriai. Vaikai buvo pakankamai gabūs, išmoko skaityti, rašyti, galėjo susikalbėti lenkiškai, rusiškai, vokiškai...

1910 metais Benediktas ir Petronėlė Kavaliūnai nutarė vyriausiajį sūnų Juozą išleisti į savarankišką gyvenimą.

Lauckaimyje nupirko 103 margų ūki (apie tris valakus, arba 60 hektarų), statė trobesius, o po kurio laiko Juozas vedė Zuzaną Petruškevičiūtę. 1916 metais savo namuose jis išrengė pradžios mokyklą, kurioje mokėsi Sūklelių ir Lauckaimio vaikai. 1917 metais Juozas dalyvavo Lietuvos konferencijoje Vilniuje. 1918 metais išstojo į Lietuvos krikščionių demokratų partiją, suruošė kelis mitingus. Kaip jos atstovas dalyvavo II lietuvos konferencijoje Kaune. Išrinktas į Valstybės tarybą ūkininkams atstovauti.

Juozas ir Zuzana Kavaliūnai 1923 metais susilaukė sūnaus ir pavadino jį Jonu Vytautu. Po dvių metų pasauly išvydo Algimantas Vincas, o 1930 metais – Ramutę Zuzana.

Per 1935 metų Suvalkijos valstiečių streiką Juozas buvo Vyriausiojo ūkininkų streiko komiteto narys (su kita is-
rengė atsišaukimus, juos spausdino Vokietijoje ir platino ūkininkams). Už tai jau 1938 metų pavasarį buvo suimtas ir pristatytas į Kauno sunkiųjų darbų kalėjimą. Spalio mėnesį Lietuvos kariuomenės karlo lauko teismo nuteistas 6 metus kalėti, kaip rašoma byloje „už neteisėtus veiksmus Suvalkijos ūkininkų bruzdėjime“. Sigitas Kavaliūnas sako, kad jo dėdė galėjo išvengti bausmės, nes pats Antanas Smetona dalyvavo jo vestuvėse Lauckiemye, su Zofija Smetoniene artimai bendravo Juozo Kavaliūno sesuo Ona Gerdvilienė, gyvenusi Kaune, Rotušės aikštėje Nr. 3. Jiedu su vyru Adolfu buvo pasiturintys, valdė tris ketvirtadalius vaistų gamybos akcinės bendrovės „GerMaPo“ (pavadinimas pagal Adolfo Gerdvilio, Vytauto Malelos ir Vaclovo Podliaskio pavardestes), kuri gamino žolinius vaisatus, chemikalus, parfumeriją, kosmetiką, turėjo formacinę laboratoriją „Vaistija“, akcijų. Imonė turėjo net filialų užsienyje. 1917 metų rugėjo 18–22 dienomis Juozas Kavaliūnas dalyvavo Lietuvos konferencijoje Vilniuje, kur buvo išrinktas Lietuvos tarybos nariu. Jos nariu, vėliau Valstybės tarybos pirmininku (1917–1919 metais) tapo Antanas Smetona, su kuriuo jis bendravo. Tad sesers Onos tarpininkavimu Antanas Smetona sutiko atleisti Juozą Kavaliūną nuo bausmės, tačiau rašytis malonės prašymo vyras atsisakė...

Sovietinė okupacija Lietuvoje

Kalėjime Juozas išbuvo iki pat sovietinės okupacijos. 1940 metų liepos 7 dieną jis sovietinės Lietuvos valdžios vadovo Justo Paleckio ir Teisingumo ministro P. Pakarklio nuo likusios bausmės buvo atleistas kartu su dar vien to streiko dalyviais Viktoru Šildausku ir Jonu Masiuliui. Optimistiškai žiūréjo į ateitį galvodamas, kad vokiečių-prancūzų-anglų karui pasibaigus rusai bus priversti trauktis iš Lietuvos, tada vėl tapsime laisva valstybe.

Vyksta paradoksas: kovotojas su A. Smetonos valdžia, 1940 metų liepos 20 dieną iš kalėjimo sovietinės valdžios išlaisvintas ūkininkas iš Suvalkijos Juozas Kavaliūnas užmezgė ryšius su to meto nelegaliomis organizacijomis, kurios rengėsi priešintis SSRS okupacijai režimui, karui su Vokietija prasidėjus. Ilgametė politiko patirtis vė-

liau jam sakė, kad Vakarų valstybės sovietams atvėrė kelią okupuoti Lietuvą, mumyse labai daug išdavikų, ypač kitataučių, kurie laukia „išvaduotojų“, nori sulyginti višus, iš turtingųjų atimti, o vargšams nieko neduoti. Žmogus suprato, kad jokupletai, kuriuos jis rašė ir agitavo, apie gyvenimą laisvoje Lietuvoje tapo okupuotoje tévynėje tik tolina ir nesuprasta svajone.

Juozą Kavaliūnų sekė čekistai, stengėsi jį užverbuoti, reikalavo išduoti pasipriešinime dalyvaujančius lietuvius. Tarp suimtu ir tardomų atsidūrė jo sesers Onutės vyras Adolfas Gerdvilis. Jis galėjo pabėgti į Vokietiją, tačiau nenorėjo palikti šeimos, tad kentė kartu su kitais.

Tremtinų ešelone

Tad 1941 metų birželio 14-ą motina su vaikais keliaavo į tolmai Altajų. Kelionė buvo ilga, moterų graužė nežinia dėl atskirto vyrų likimo. Jonui tada buvo aštuonolika. Kitivaikai toje sumaištyje gal dar ir ne viską suprato.

Ešelonas dundėjo pavasariška Sibiro aplinka. Ilgą laiką užrakintos vagonų durys, vagone tiek daug tremiamųjų, kad net oro trūksta. Ivažiavę į Rusiją, gauna žinią, kad prasidėjo Vokietijos-Sovietų sajungos karas. Kareiviai leido vagonui sustojus išlipti ir davė sorų košės samtelį ir arbatos. Matė, kad geležinkelio bégiai nukloti žmonių išmatomis, nes sustojus liepė lėsti po vagonais atlikti gamtinių reikalų. Neliuka žmogiškojo orumo: juk bet kuriuo momento už nepaklusnumą galėjo nūšauti, koks tu bebūtum: suaugęs ar vaka. Kitame vagone didelis riksmas, mat jaunas, gražus, vos ketvirtą dešimtį išpusėjės vyras išprotėjo. Nepažista savų, blaškosi, tad surišamas. Taip lietuvių keliauto dar dvi savaites, kol pasiekė Altajaus kraštą.

Badas. Onos Sinkienės prisiminimai

Kai traukinys sustojo tolimajame Altajaus krašte ir atidarė vagono duris, atsiradome Liniovskio kiauliu ūkyje. Paskyrė gyventi į pusiau žemines, tris šeimas apgyvendino viename kambaryje ir virtuvėlėje: su mumis mokytojas Stanisloku ūzoniu ir trejų metų sūneliu Kęstučiu, mokytojai Rapkauskai su keturiaisiais mažamečiais vaikais (mažoji Gražinutė greitai mirė). Aš ir dauguma moterų dirbome laukuose ir valėme kiauliu tvartus. Dirbantys gaudavo pusę kilogramo, ovakai po du šimtus gramų duonos per dieną. Ir nieko daugiau... Kas turėjo atsivežę daiktų, eidavo į aplinkinius kaimus keistis juos į bulves ir pupeles. Užpuolė utélės, nukirpome vaikus plikai.

Mano pažystama Zuzana Petruškevičiūtė-Kavaliūnenė nuo Kybartų mirė 1942 metų ankstų pavasarij. Nusilpusi staiga susirgo širdies priepuoliu, tad šeima liko be pragyvenimo, bado-vo. Greitai moteris mirė.

1942 metų pavasarij surinko visus likusius gyvus, tarp jų ir Kavaliūnenės vaikus, atvežtus į Altajaus krašto Liniovskio kiauliu ūki ir nuvežė pakinkytas jaučiaus į Bijską. Iš ten traukiniu vėžė į šiaurę prie Lenos upės. Patekome

Juozas ir Zuzana Kavaliūnai su vaikais Jonu Vytautu ir Algimantu Vincu, 1928 metai

į prekes baržas, kuriose iki tol buvo vežiojama akmens anglis, tad triumai nešvarūs, nesaugūs. Nesakė, kur veža, tad žmonės visko prisigalvojo: gal žūčiai, o gal į Ameriką?

Kelionėje pradėjo mirti žmonės. Tada barža sustodavo. Vyrai upės kraje iškasdavo duobę, palaidoję plaukdavome toliau. Tik beveik po pusantromėnesio atplaukėme į Jakutsko šiaure – Lenos upės žiotis. Kitus nuplukdė į Tit Arus, Mostachą, Trofimovską – visi Lenos žiočių platybėse. Tai ašigaliu zona. Nei valgyti, nei pastogės nedavė. Buvo keli namai, bet apgyvendinti. Krante buvo didelės medinės statinės, vadinos „čanais“. Parvertę ant šono sulindome į jas – vis užuovėja ir šilčiau. Vyrai ir moterys, neturintys vaišų, nuėjo statyti barakų.

Statė apie savaitę. Viduje išrengė keilių aukštų gultus. Kol vyko statyba, viša laiką gyvenome tose statinėse. Vėl išmirė daug žmonių. Tarp jų ir tos mano mirusios kelyje pažystamas Zuzanos Petruškevičiūtės-Kavaliūnenės (jos vyras buvo lageryje) trys vaikai: du 14–16 metų berniukai ir apie 12 metų mergaitė. Po motinos mirties kelionėje jie neturėjo ką valgyti, visą laiką sirgo... Susirgo ir mano septynmetė Gražina. Kartą ieškodama pagalbos užlipau į kalną, kur buvo keli pastatai, o viename mažame namelyje įsikūrusi ambulatorija. Prieškambaryje pamačiau susumtus du stalus ar gultus. Ant jų ir gulėjo du berniukai, o viduryje – mergaitė. Gultai niekuo neuždengti, o ir patys ligoniukai menkai apsirengę. Pamėginau juos kalbinti, bet berniukai jau merdėjo, o mergaitė tik verkė ir silpnai dejavo. Norėjau ir aš pakalbėti su gydytoju, paprašyti pagalbos savo Gražinutei ir tiems vaikams. Mokėjau rusų kalbą, tačiau manęs niekas neklasė, net įgydytojo kambarį neįleido. Pagalbos nesulaukėme. Vaikai mirė po kelių dienų.

Kaip ir daugelis kitų mirusiu mažųjų tremtinių, oju buvo daug. Užkasė atokioje vietoje atsiusti darbininkai. Jokių laidotuvių ar mirusiu paminėjimo nebuvo. (Atsiminimai rašyti 1989 metais).

(Bus daugiau)
Spaudai paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Kad per amžius Lietuva klestėtų!

Šiemet sukako 70 metų nuo masiškiausių trėmimų, užsifruotu nekaltu pavadinimu „Vesna“ („Pavasaris“). Krasnojarsko krašto Partizansko rajono tremtiniai ir politiniai kaliniai paminėti trėmimo 70-metį gegužės 26 dieną rinkosi į Berčiūnus. Berčiūnų Lietuvos Kankinių Bažnyčioje šv. Mišias už gyvus ir mirusius tremtinius aukojo ir apie gyvenimo vertybių sampratą kalbėjo kunigas Algimantas Dauknys. Kunigo tévai buvo ištremti į Partizansko rajono Kojos kaimą. Vienybės ratu apjuosę bažnyčios altorių, sugiedojome „Tėvė mūsų“, šv. Mišių pabaigoje – Lietuvos himną. Išraiškingai savo kūrybos patriotinę poeziją skaitė Povilas Kulvinskas, jaudinančiai Kęstučio Vasiliausko eilėraštį „Ugnelė“ deklamavo Danutė Daudaitė-Januškienė.

Berčiūnų susitikimuose dalyvauja buvę tremtiniai ar tremtyje gimę vaikai. Buvęs jaunimas artėja prie 90-ies... Tévai jau iškeliau į Amžinybę...

Krasnojarsko krašto Partizansko rajono tremtiniai pirmasis susitikimas įvyko 1973 metų gegužę Karsakiškio rajono Bigailių pionierių stovykloje, praėjus 25 metams nuo tremties. Jį organizavo tremtinys Steponas Pelaitis iš Dizos. Pora susitikimų vyko Baisogaloje. Juos organizavo tremtinė Marytė Klikavičiūtė. 1996 metų birželį mano téviškėje Ustronėje vyko giminės ir tremtiniai susitikimas, kurį suorganizavo Vida Akelaitytė-Sribikienė. Nuo 1996 metų tremtiniai susitikimai Berčiūnuose vyksta kasmet. Jų iniciatorius – Vladas Ramoška. Nuo 2003 metų susitikimų organizatorė – buvusi Linkaičių mokyklos direktorė, istorijos mokytoja Dalia Vaškevičienė. Ji visada susirinkusiuosius pasveikina ypač gražiais žodžiais ir eilėmis. Jos dėka mes atsipalaiduojame užmiršdami, kokius rūpesčius užkrauname ant Dalių pečių... Gerbiamą miela Dalia, viųs tremtinų vardu tariame Jums ačiū!

Danutė ANUŽYTĖ-SADAUSKIENĖ

Pirmasis tremtiniai susitikimas Berčiūnuose, 1996 metai

70-ųjų trėmimo metinių minėjimas Berčiūnuose, 2018 metai

Skelbimai

Ištark, išgirsk, išsaugok

Birželio 14-ąją, Gedulo ir Vilties dieną, „Misija Sibiras“ ir vėl kviečia būti kartu. Šią dieną **11.59 val.** kviečiame pradėti visuotinę tylos minutę. Jos metu visi su savo šeimomis, draugais, kolegomis kviečiami minutei stabtelėti, prisiminti tremtinį ir politinių kalinių istorijas bei likimus ir tokiu būdu pagerbti negrūžiusių atminimą. Kviečiame į visuotinę tylos minutę pasižiūrėti nauju kampanių ir kartu ją paversti visuotiniu ir masišku reiškiniu, prie kurio prisijungti būtų patrauklu ir reikšminga kiekvienam.

Taip pat šią dieną jau trečius metus iš eilės vyks atminties akcija „Ištark, išgirsk, išsaugok“, kurios metu dešimtyje Lietuvos miestų bus skaitomi tremtiniai ir politinių kalinių vardai, pavardės bei likimai (grįžo iš tremties / negrūžo / likimas nežinomas).

Skaitymų vietas:

Vilniuje (Aukų g. 2A, šalia Genocido aukų muziejaus);
Kaune (K. Donelaičio g. 64, Vytauto Didžiojo karo muziejaus kiemelyje);
Klaipėdoje (Tiltų g. / H. Manto g., aikštėje prie paminklo „Arka“);
Šiauliouose (Vilniaus g. 213, šalia Šiaulių turizmo ir informacijos centro);
Panevėžyje (Panevėžio Neprisklausomybės aikštėje);
Alytuje (Sporto g. 14, prie Memorialo „Nurimės varpas“);
Marijampolėje (Stoties g. 2, šalia paminklo Tremčiai atminti ir Memorialinio vagono);
Mažeikiuose (Naftininkų g. 13, šalia Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčios);
Jonavoje (Žeimių g. 15, prie Jonavos kultūros centro);
Utenoje (Aušros g. 49, prie Utenos kultūros centro).

Skaitymai visuose miestuose startuos **13 val.** Skaitymų trukmė miestuose bus skirtinė: Alytuje, Mažeikiuose, Marijampolėje, Utenoje ir Jonavoje skaitymai tėsis maždaug iki 19 valandos. Maždaug iki 01 val. nakties prie skaitymų prisijungti bus galima Panevėžyje ir Šiauliouose. Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje skaitymai tėsis visą parą.

Išankstinė registracija į skaitymus www.misijasibiras.lt.

„Tremtinio“ inf.

Birželio 12 d. (antradienį) 17 val. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos salėje (Laisvės al. 39, Kaune) įvyks atminimo vakaras, skirtas Gedulo ir Vilties dienai bei 1948 m. trėmimo į Buriatiją 70 metų sukakčiai. Knygą „Didžiosios tremties. Buriatija. 1948“ pristatys LGGRTC generalinė direktoriė Teresė Birutė Burauskaitė ir knygos leidybos konsultantas, iliustracijų autorius, architektas Jonas Lukšė. Apie 1948 metų trėmimą kalbės LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas.

Literatūrinę muzikinę kompoziciją „Akmenimis sugrižom iš kelionės“ atliks ansamblis „Gimtinė“ (vadovas Rimantas Vaičekonis).

Dėmesio!

Visus geros valios žmones kviečiame aukoti Partizanų alėjos Kauno senosiose kapinėse statybai.

Aukojamas lėšas prašome pervesti į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos sąskaitą LT537044060008103591, AB „SEB bankas“, banko kodas 70440.

Aukoti galite ir paskambinę trumpuoju numeriu **1402**, skambučio kaina 1,50 euro. Daugiau informacijos www.partizanualeja.lt.

Dėkojame už Jūsų gerumą!

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

Juozas Bacevičius, g. 1924 m., (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Veiverių valsč., Tauro apygarda Maiironio kuopa, 1945–1948 m.

Albinas Bilinkevičius, g. 1925 m., (po mirties), partizanas, Ukmergės aps. Panoterių valsč., Vyčio apygarda, 1944–1947 m.

Vytautas Bogušis, g. 1959 m., pogrindinės organizacijos narys, pogrindžio spaudos leidėjas, pasipriešinimo akcijų dalyvis, Vilnius, 1976–1989 m.

Jonas Cipliauskas, g. 1919 m., (po mirties), Partizanas, Marijampolės aps. Veiverių valsč., Tauro apygarda Maiironio kuopa, 1944–1948 m.

Alfonsas Dumbrava, g. 1920 m., (po mirties), partizanas, Zarasų aps. Degučių valsč., Vytauto apygarda Lokio rinktinė, 1950–1951 m.

Antanas Gurkšnys, g. 1919 m., (po mirties), ryšininkas ir rėmėjas, Utenos aps. Molėtų valsč., Vytauto apygarda, 1947–1948 m.

Justinas Jasaitis, g. 1917 m., (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Veiverių valsč., Tauro apygarda Kęstučio rinktinė, 1945–1948 m.

Stanislovas (Stasys) Kruminas (Krūminas), g. 1913 m., (po mirties), Vietinės rinktinės karys, Vilnius, Vietinė rinktinė 306 batalionas, 1944-02-16–1944-05-15.

Teirautis tel. (8 5) 231 4157. Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: „Pretendentai į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje“.

2018 m. birželio 8 d.

Tremtinys

Nr. 21 (1283)

7

Amalas skrodė tamsią naktį, kai išėjome ieškoti tautos laisvės

(atkelta iš 2 psl.)

KPI (KTU) Kultūros fondo rėmimo grupė

Šios kultūrinės organizacijos rėmimo grupės išikūrė Vilniuje „Talkos“, „Žemynos“, o Kaune „Atgajos“, kurios vadovu tapo šviesaus atminimo kiltini asmenybė Saulius Gricius. Kelių Radioelektronikos fakulteto docentų iniciatyva 1988 metų gegužės 7 dieną 17 valandą jis kartu su Č. Kudaba atvyko į KPI. Apie grupės kūrimą buvo pranešta instituto laikraštyje. Salė buvo pilnūtėlė. Atvykę prelegentai supažindino su Fondo uždaviniais. Č. Kudaba pabrėžė, kad tai nepolitinė organizacija, kad nyksta kaimai, reikia išsaugoti jų pavadinimus, prikelti iš užmaršties istorines Lietuvos asmenybes. S. Gricius atkreipė dėmesį į kultūrinį ir ekologinį paveldą, gamtos išsaugojimą. Paskelbėme pritarimą rē-

mimo grupės „Aukuras“ įkūrimui. Save įvardijome jos dalyviais ir svarstėme darbo gaires. Vieningai pritarėme Vytauto Didžiojo paminklo atkūrimui. Jį atkūrėme „Aukuro“ jėgomis ir visuomenės aukomis.

Neseniai padedant „Tremtinui“ ir „Kauno dienai“ apgyniau jo buvimo vietą. Po mano publikacijų šalia paminklo pastatyta atminimo lenta apie paminklo sąsają su „Aukuru“. Aukščiau paminėtų „Aukuro“ darbo gairių svarstyme sulaukiau prieštaravimo dėl Prisikėlimo bažnyčios grąžinimo tikintiesiems, nes už jų aukas statyta, o ne valdžios lėšas, ir dėl Vytauto Didžiojo universiteto. Pasigirdo balsas: „Nefantazuokit, o pasiklauskit, ką leis valdžia“. „Mes išsirinksim tokią valdžią, kuri leis“, – atkirtau. „Jums, gerbiami svečiai, paaiškino, kad čia ne politinė organizacija, o jūs valdžią norit verst“, – tėsėsi dialogas. „Ne

versime, o rinksime tokią valdžią, kuri vykdys mūsų norus“, – baigėsi priešprieša.

I „Aukuro“ valdybą išrinko docentus Gediminą Kostkevičių, Paulių Živatkauską, Leoną Kiauleikį, Antaną Karobli ir mane.

Prisikėlimo bažnyčios grąžinimas tikintiesiems ir Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimas buvo ne mūsų „Aukuro“ jėgoms. Mums pasūlius, šie darbai buvo įtraukti į Sajūdžio Kauno iniciatyvinės grupės darbo gaires ir sekmingai atlithi. Nuostabus jausmas, kai tavo idėja kiti paverčia kūnu.

Su tokia veika įsijungiai į Sajūdžio Kauno iniciatyvinę grupę, kurią vienijo pradžioje garsiai neištarta mintis: „Tėvynės Laisvė!“

**Dr. Povilas VARANAUSKAS,
Nepriklausomybės
atkūrimo Akto signataras**

Skelbimai

Birželio 9 d. (šeštadienį) Kaune paminėsime Kauno Sajūdžio 30-metį.

10 val. sv. Mišios Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje (Papilio g. 7).

12 val. minėjimas Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19). Dalyvaus Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius.

Birželio 14 d. (ketvirtadienį) Klaipėdoje kviečiame paminėti Gedulo ir Vilties dieną.

16 val. eisenai nuo Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sajungos buveinės (Liepų g. 3) iki „Tautos kančios“ memorialo (S. Daukanto g.);

16.20 val. iškilmingas minėjimas prie memorialo, sovietinio genocido aukų pagerbimas, gėlių padėjimas;

18 val. sv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje.

Minėjime dalyvaus Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių choras „Atminties gaida“, LKK Karinių jūrų pajėgų pučiamųjų orkestras ir kt. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Birželio 14 d. (ketvirtadienį) 17 val. Šakių r. Zyplių dvare įvyks buvusio tremtinio Algio Augustaičio tapybos darbų paroda „Svetimo skausmo nebūna“ – šimtas tapybos darbų Lietuvos šimtmečiui. Paroda veiks iki liepos 20 d. Kviečiame aplankyti.

Birželio 16 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškių kultūros centre įvyks jubiliejinis 30-asis Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ suvažiavimas. Darbotvarkė: sv. Mišios, metinė valdybos ataskaita, veiklos gairės, rezoliucijos, bendra dalyvių popietė. Dalyvių registracija – nuo 10 val. kultūros centro fojė.

Kviečiame dalyvauti visus Rusijos „Dalstroj“ sistemos (Kolymoje, Čiukčijoje ir Jakutijoje) lageriuose bei tremtyje buvusių žmones, jų šeimos narius ir artimuosius, visus besidominčius Kolymos lagerių tema.

Į Kauno į suvažiavimą bus galima nemokamai nuvažiuoti specialiu autobusu, kuris išvyks 10 val. iš prekybos centro „Savas“ (Savanorių pr. 346) stovėjimo aikšteliės.

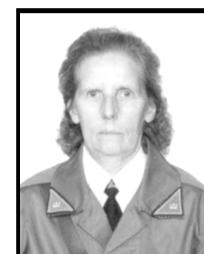
Pasiteirauti tel. 8 616 08347 (Gintaras), (8 37) 316347 (Algirdas) ir 8 676 62983 (Tadas). Daugiau informacijos interneto svetainėje www.kolyma.lt.

Birželio 16 d. (šeštadienį) 12 val. Brolija „Lapteviečiai“ kviečia į tradicinį tremtinių susitikimą Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse prie žeminukės-jurtos paminėti tremtinių Arkti metines bei Gedulo ir Vilties dieną, dalyvauti Dalios Grinkevičiūtės atminties ir pagarbos medalio įteikimo ceremonijoje bei apžiūrėti Viktorijos Daniliauskaitės darbų parodą.

Renginyje dalyvaus kun. Stasys Kazėnas SJ, LR Seimo ir Vyriausybės nariai, Tenesio valstijos (JAV) kolegijų studentai ir dėstytojai, Jakutijos tremtiniai ir kiti garbūs svečiai.

Ilsėkites ramybėje

Stefanija Voraitė-Čerkasienė 1935–2018

Gimė Mažeikių aps. Židikų valsč. Seirių k. amatininko šeimoje. Mokėsi Mažeikių gimnazijoje. 1949 m. arestuotas jos brolis Steponas už dalyvavimą pogrindžio organizacijėje veikloje. Stefanija rašė antisovietines eiles, daugino ir platinio lapelius. Saugumas nesugaunamai autorei užvedė bylą „Balandėlė“. Pajutusi pavojų, Stefanija išvyko pas seržantą Liepojā. Ten 1954 m. suimta. Nuėista 4 m. lagerio. Kalėjo Kemerovo srityje Suslovio lageryje. Išleista 1956 m. atvyko į Šilutę. Ištėjėjo už Ričardo Čerkaso, užaugino sūnų ir dukterį. Šeima grįžo į Mažeikius. Stefanija dirbo elektrotechnikos gamykloje. Aktyviai dalyvavo politinių kalinių veikloje. Buvo Šaulių sajungos narė.

Palaidotai Mažeikių Geidžių kapinėse.
Užjaučiame dukterį Laimą, sūnų Gintarą bei juų šeimas.

LPKS Mažeikių skyrius

Danutė Joana Varnagienė 1943–2018

Gimė Tauragės aps. Kaltinėnų valsč. Laumentė k. ūkininko šeimoje. 1949 m. motina, močiutė ir dėdė buvo ištremti į Irkutsko sr. Bodaibor. Motina ir dėdė mirė tremtyje. Joana liko neišvežta, nes trėmimo metu nebuvo namuose. Ištėjėjai gyveno tėviškėje, užaugino sūnų Albiną ir dukterį Daivą.

Palaidotai Kaltinėnų parapijos kapinėse.
Nuosirdžiai užjaučiame dukterį, sūnų ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Ona Mačionytė-Čiriene 1934–2018

Gimė Alytaus aps. Daugų valsč. Atažalyno k. Daugųvalčiaus tarybos nario, tautininko, šviesuočio ūkininko Silvestro Mačionių ir Antaninos Mačionienės šeimoje. Anksti neteko tėvelio, brolio partizano. 1948 m. su mama ir mažaja sesute Irute buvo ištremtos į Krasnojarsko kr. Jermakovskio r. Malyj Kebežo gyvenvietę. Dešimt metų tremtyje kirto mišką. 1958 m. grįžo į Lietuvą, tačiau namai buvo sudeginti. Apsistojo Lentvaryje. Ištėjėjo už kartu Sibire buvusio ir Lentvaryje gyvenusio Jono Čiropo. Gimė dukra Rasa ir sūnus Artūras. Sulaukė penkių vaikaičių.

Duktė Rasa Dikevičienė

Salomėja Juronytė-Karoblienė 1947–2018

Gimė Marijampolės r. Surgučių k. 1949 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Balaganską r. 1957 m. reabilituoti grįžo į Lietuvą. Mokėsi vidurinėje mokykloje, vėliau baigė KPI, tapo inžinierė-technologė. Sukūrė šeimą. Nuo 1991 m. aktyviai dalyvavo LPKTS Kauno filialo veikloje.

Palaidotai Sasnavos kapinėse.

Nuoosirdžiai užjaučiame dukterį, broli, giminės ir artimuosius.

LPKTS Kauno filialas

Užjaučiame

Dėl buvusio Irkutsko sr. Bolšaja Rečka gyvenvietės tremtinio Jurgio Griciaus mirties nuosirdžiai užjaučiame žmoną, sūnus ir artimuosius.

LPKTS Palangos filialas

Mirus politiniam kaliniui Juozui Grincevičiui ir tremtinėi Onai Čirienei, nuosirdžiai užjaučiame giminės ir artimuosius.

Lentvario politiniai kaliniai, tremtiniai ir Lietuvos partizanas Kostas Žukauskas

Tremtinys
ISSN 2029-509X

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė

Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,

Tel. (8 37) 323 204

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga

Įmonės kodas 300032645

Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365

AB „SEB“ bankas

Spausdino spaustuvė

UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai

Tiražas 1720 egz.

Kaina

0,61 euro

Projektus „Lietuvos Laisvės kovu, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O J O I R
T E L E V I Z I O J O S
R É M I M O
F O N D A S

Paminėjome trėmimo operacijos „Vesna“ 70-ąsių metines

1948 metų gegužės 22–23 dienomis okupantai vykdė masinio Lietuvos gyventojų trėmimo operaciją „Vesna“. Minint 70-ąsius šio trėmimo metines LPKTS iniciatyva visoje Lietuvoje prie tremtinių atminimui pastatytų paminklų iš žvakučių sudėjome žodį „LIETUVA“

Kaune

Šilalėje

Telšiuose

Panevėžyje

Šakiuose

Biržuose

Palangoje

Kuršėnuose

Daugiau nuotraukų – kitame „Tremtinio“ numeryje.